

Zaur İsa oğlu AĞAKİŞİYEV

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Ümumi iqtisadiyyat, doktorant

E-mail: zaurr1978@mail.ru

İQLİM DƏYİŞİKLİYİNİN QIYMƏTLƏRİN SABİTLİYİNƏ TƏSİRİ VƏ TƏNZİMLƏMƏ TƏDBİRLƏRİ

Xülasə

Qlobal iqlim dəyişikliyi yaranma səbəbi, qiymətlərin sabitliyinə təsir imkanları və monetar tənzimləmədə təsiri aspektlərinin müəyyən olunması mövcud iqtisadi şəraitdə öz aktuallığı ilə seçilir. Tədqiqat işində xarici tədqiqatçıların apardığı elmi araşdırmalar, dövrü nəşrlər təhlil edilərək monetar şəraitə mümkün təsiri istiqamətləri ətraflı təhlil edilmişdir. Qlobal iqlim dəyişikliyi qiymətlər səviyyəsinə mümkün təsirini nəzərə alaraq bu təsirin azaldılması istiqamətində karbon-suzlaşdırılmış iqtisadiyyat sahələrinin inkişaf etdirilməsi və maliyyə təşkilatlarının şoklara dayanıqlılıq səviyyəsinin yüksəldilməsi yolları müəyyən edilmişdir.

Açar sözlər: yaşıl iqtisadiyyat, maliyyə sabitliyi riski, stress test, təşvikedici mexanizmlər, fiziki risk.

UOT: 33;330; 336;336.01;336.11; 336.741.28;336.7

JEL: E 00; G 29

DOI: <https://doi.org/10.54414/KQPC8792>

Giriş

İqlim dəyişikliyi iqtisadi və monetar şəraitə təsiri ilə bağlı hesabatlıq və qiymətləndirmələr müasir dövrün monetar tənzimləmə istiqamətində yeni bir istiqamət kimi formalaşma prosesindədir. Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin mərkəzi bankları monetar tənzimləmə istiqamətləri, mümkün risklər və proqnozların hazırlanması zamanı bu məsələyə lazımi diqqəti yetirməmişlər. Təqdim olunan hesabatlarda iqlim dəyişikliyi makroiqtisadi təsiri olmasına baxmayaraq keçici bir müddət davam edəcəyi və orta müddətli dövrdə qiymət sabitliyinə mümkün təsiri ilə bağlı elə bir xüsusi yanaşma və tənzimləmələr tətbiq edilməmişdir. İqlim dəyişikliyi səbəbilə yaranan fiziki risklər və təbiət hadisələrinin artması karbonsuzlaşdırılmış iqtisadiyyat sahələrinə keçid proseslərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı global yanaşma təcrübəsinin öyrənilməsinə labüdləşdirir. Aşağı karbon emissiyalı iqtisadiyyat sahələrinə keçid hökumətlərin fokuslandığı əsas siyasi məqsədlərdən biri kimi özünü göstərməsi əlaqəli tənzimləmə sahələrində də müvafiq addımların atılmasının vacibliyini ortaya qoymuşdur. Qiymət sabitliyinin təmin olunması hədəfi iqlim

dəyişikliyi ilə bağlı keçid proseslərinin tənzimlənməsində zəruri element kimi çıxış edir ki, bu da yaşıl iqtisadiyyata keçid proseslərinin reallaşdırılmasının mühüm istiqaməti kimi qiymətləndirilir. Belə ki, iqlim dəyişikliyi inflyasiya səviyyəsinə təsirinin artmağa başladığı şəraitdə iqtisadi subyektlərin inflyasiya gözləntilərinin lövbərlənməsi gələcək qiymət sabitliyinin təmin olunmasının vacib istiqaməti kimi çıxış edir. Bununla yanaşı bu təsirin yumşaldılması ilə bağlı alternativ monetar və fiskal tənzimləmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi, o cümlədən maliyyə bazarlarında da yaşıl iqtisadiyyat sahəsinə aid müəssislərə üstünlük verilməsi ilə bağlı təşvikedici tədbirlərin nəzərdə tutulması diqqəti cəlb edir[1, s.9-10].

İqlim dəyişikliyi maliyyə sabitliyinə təsir imkanı və bu təsirin yayılma kanallarını aşağıdakı kimi qeyd edə bilərik[2, s.4]:

-Fiziki risk: sığorta şirkətləri subasma və qasırğa kimi iqlim dəyişmələrinin təsiri nəticəsində öhdəliklərin icrasında problemlərin yaranmasına səbəb olur. Həmçinin maliyyə aktivlərinin dəyər itirməsi və ticarət sövdələşmələrinin yerinə yetirilməsində dəyər zəncirinin pozulmasına səbəb olur.

-Öhdəlik riski: iqlim dəyişməsinin təsirinə məruz qalan tərəf baş verən ziyanın və itginin kompensasiya olunması yollarını bu məsuliyyətə cavabdeh olan subyektdən tələb etməyə başlayır.

-Keçid riskləri: aşağı karbon tutumlu iqtisadiyyat sahəsinə keçid maliyyə risklərinin yaranması ilə nəticələnir. Siyasi, texnoloji və fiziki risklər aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi ilə bağlı proseslərin davamlı aparılması və real dəyərinin müəyyən olunmasını zəruriləşdirir.

Qeyd olunan riskləri ilkin qiymətləndirmə zamanı formalaşan risk qrupu kimi qiymətləndirə bilərik. Bunun ardınca mərkəzi bankların həyata keçirdiyi monetar tənzimləməyə bu risklərin dolayı və birbaşa təsirləri də istisna edilmir. Belə ki, monetar tədbirlərin firma və ev təsərrüfatlarına transmissiya mexanizmində yaranan problemlər kreditləşmə imkanı və şəraitinə mənfi təsir göstərə bilər. Həmçinin bu risklər mərkəzi bankların qiymətli kağızlarla bağlı əməliyyatlarında qarşı tərəflərin təqdim etdiyi girovlarla bağlı daha həssas yanaşma mövqeyi göstərməyə gətirib çıxarır. İqlim dəyişikliyi hər bir ölkənin iqtisadiyyatında fərqli şəkildə təzahür edir. Ölkələrin yaşıl iqtisadiyyat istiqamətində həyata keçirdiyi keçid siyasətlərinin mövcud ticarət əlaqələrinə təsiri və ölkələrarası ticarət əlaqələrində mövcud asılılıq səviyyəsi öz təsiri göstərəcək. Bu nöqtədə beynəlxalq maliyyə institutları tövsiyə edir ki, monetar siyasətlə bağlı aparılan tədbirlərdə iqlim dəyişikliyinə yan təsirlərinin təhlilinin aparılması aktual mövzu kimi nəzərə alınsın. Həmçinin problemin qlobal xarakterli olması səbəbilə tənzimləyici orqanlar arasında əməkdaşlıq şəraiti və təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi ilə bağlı çağırışlar aktuallaşmışdır.

Qiymətlərin sabitliyinə təsir xüsusiyyətləri

Mərkəzi banklar orta müddətli dövrdə qiymətlərin sabitliyinin təmin olunması məqsədinə nail olması üçün gələcəyə yönəlik yanaşma üzərindən əsas risklərin qiymətləndirilməsi təcrübəsini tətbiq edirlər. Müvafiq olaraq kredit siyasətinin çərçivə mexanizminin məyyələndirilməsi şokların davamlılığı və əhatəliliyinin səciyyəvi xüsusiyyətlərinin müəyyələndirilməsini tələb edir. İqlimlə bağlı risklərin yaranması iqtisadi dalğalanmaların baş verməsinə səbəb olduğundan tənzimləyici

orqanların fəaliyyət hədəflərində problemlərə yol açar bilər. Bu səbəblə iqlim dəyişmələrinin tənzimləyici orqanın qiymətlərin sabitliyinin təmin olunması istiqamətində üzərinə götürdüyü öhdəliklərin icrasının hansı formada və necə həyata keçiriləcəyinin öyrənilməsi zərurəti yaranmışdır. Burada mərkəzi bankın iqtisadiyyata təsir imkanı nəzərə alınmaqla reaksiyası fərqli nəticələrə gətirib çıxara bilər. Ekstremal hava şəraiti nəticəsində yaranan fiziki risklər hasilatın azalmasına səbəb olmaqla inflyasiya səviyyəsinin yüksəlməsinə gətirib çıxarır. Müvafiq olaraq da mərkəzi banklar təklif şokundan fərqli olaraq inflyasiyanın stabilləşdirilməsi və iqtisadi aktivliyin stimullaşdırılması çağırışı ilə üzləşirlər. Belə bir şəraitdə pul təklifinin səviyyəsi şokun davamlılığı müddəti və əhatəliliyindən asılı olaraq dəyişə bilər. Tənzimləyici orqanlar keçici qısamüddətli şoklara qarşı elə bir xüsusi tədbirlər həyata keçirməsələr də davamlı və uzunmüddətli təsir xüsusiyyəti olan şoklara qarşı müdaxilə imkanlarını artıraraq inflyasiya gözləntilərinin sabitləşdirilməsinə çalışırlar[3, s.19-20].

Potsdam Institutu və Avropa MB inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin təcrübəsi əsasında 121 ölkənin daxil olduğu tədqiqat işində qlobal istiləşmənin ərzaq qiymətlərinə və ümumi inflyasiya səviyyəsinə təsiri göstəricisini müəyyən ediblər. Belə ki, qlobal istiləşmə nəticəsində 2035-ci ilədək davam edən dövrdə illik əsasda qlobal ərzaq qiymətində 0.92-3.23 %, ümumi inflyasiya göstəricisində isə 0.32-1.18% artımın baş verəcəyi müəyyən olunmuşdur. Göstəricilərin aralıq dəyişməsi ilə əks olunması ölkələrin emissiya həcmi, empirik xüsusiyyətlər, qiymətlər səviyyəsinin mövsümi amillərinin təsiri ilə formalaşır. Bu tədqiqatın ümumi nəticəsi iqlim dəyişikliyinə qiymətlərin formalaşmasına təsir edəcəyini əsaslandırır, müvafiq olaraq da tədqiqatın nəticələrinə əsasən ölkəmiz perspektiv həll yolları müəyyən etməli və qiymətlərin sabitliyinin təmin olunması ilə bağlı strateji tədbirlər paketini müəyyən etməlidir[4].

Son illərdə iqlim dəyişikliyi problemi qlobal gündəmdə müzakirə olunan ən vacib məsələlərdən biri kimi qiymətləndirilir. Dünya ölkələri qlobal istiləşməni məhdudlaşdırmaq

üçün qəbul etdikləri strategiyaların əsas istiqamətlərində mineral yanacaq növlərindən istifadəni məhdudlaşdırmaq təşəbbüsləri nəzərə çarpır. Məhz mineral yanacaq növlərindən istifadə istixana qazı emissiyasını artırdığından bu məhsullardan istifadə nəticəsinə görə əlavə vergi ödənişlərinin tətbiq edilməsi tədbirlərinə rast gəlirik. Belə bir tədbirlər qiymət artımlarına səbəb olmaqla subyektləri məcmu tələbi alternativ ekoloji təmiz enerji resurslarından istifadəylə ödənməsinə təşvik edir. Qeyd olunduğu kimi mineral yanacaqdan istifadəyə bahalaşdırıcı təsirin bir variantı istixana qazı emissiyalarına vergi dərəcəsinin tətbiqi, digər tədbir isə emissiya həcminə limitli icazənin verilməsidir. İstər karbon vergisi, istərsə də məhdud emissiya hüququnun verilməsini qarşıya qoyulan eyni məqsədə çatmağın iki fərqli yolu kimi qiymətləndirə bilərik. Enerji qiymətlərinin istehlak qiymətlərinə təsiri qiymət elastikliyindən, tələbin qiymət dəyişikliyinə necə reaksiya verməsindən asılıdır. Əgər məhsul yüksək qiymət elastikliyinə malikdirsə, bu o deməkdir ki, hətta kiçik qiymət artımı tələbin kəskin azalmasına səbəb olacaq. Buna görə də istehsalçılar üçün daha yüksək xərcləri istehlakçılara ötürmək çətin olacaq və onlar daha aşağı mənfəətə razı olmaqla xərcləri öz hesablarına qarşılamaqlı olacaq. Müvafiq olaraq da aşağı qiymət elastikliyi şəraitində qiymət artımının istehlakçılara ötürülməsi nisbətən asan olacaq [5, s.5-7].

Risqlərin nəzərə alınması və qiymətləndirilməsi xüsusiyyətləri

İqlim dəyişikliyinə yaratdığı risklər və onun nəticəsi barədə məlumatların təhlili formalaşmış dataların nəticələrinə əsasən müəyyən oluna bilər. Bu istiqamətdə məlumatların az olması riskin əhatəliliyi və potensial maliyyə təsirinə hesablanmasını çətinləşdirir. Bunun alternativ variantı olaraq stress testlərin keçirilməsi ilə baş verən zərərin miqyası və kapitalın dayanıqlılığın təsirinə qiymətləndirmək mümkün ola bilər. Eyni zamanda belə bir təhlillərin keyfiyyəti iqlim riskləri sahəsində yüksək təcrübəsi olan maliyyəçilər və iqlim ekspertlərinin əməkdaşlığı şəraitində hazırlana bilər. Maliyyə risklərinin hesablanması təcrübəsinin daha təkmil variantlarının olması nəzarət və təhlilin aparılması zamanı resursların faydalı istifadəsinə

şərait yaradır ki, bu da xərclərin effektiv və optimal istifadəsi proseslərinin qurulmasının vacib istiqaməti kimi qiymətləndirilməlidir. Təhlil zamanı müşahidə olundu ki, maliyyə təşkilatları bu istiqamətdə tətbiq etdikləri əsas üsul formalaşdırdıqları kredit portfelinin istiqamətlərinə görə ayrılır ki, burada da kredit, likvidlik, bazar və əməliyyat riskləri nəzərə alınaraq məqsədyönlülüyünün qurulmasına çalışılır. Onu da müşahidə edirik ki, potensial risk drayverlərinin maliyyə sistemi üzrə təsirinə hesablanmasında modelləşdirmələr lazımı səviyyədə qurulmur ki, bu da əldə olunan nəticələrin etibarlılığı və dəqiqliyinə tam inam yaratmır [6, s.33].

Maliyyə təşkilatlarının iqlim hadisələrinin nəticələrinə modelləşdirilməsi təcrübəsinin yetərli olmamasını nəzərə alaraq maliyyə risklərinin idarə olunma səviyyəsini inkişaf etdirmələri üzərində daha çox iş görülməsi ehtiyacı yaranır. Burada təkcə prosedurların tənzimlənməsi aspektləri deyil, eyni zamanda da məlumatların toplanması və təhlili metodları müəyyən olunmalıdır. Son onillikdə temperatur səviyyəsinin yüksək sürətlə artması iqtisadiyyatla yanaşı ekosistemə güclü zərbə vurur. Belə bir qeyri müəyyən şəraitdə maliyyə təşkilatları iki istiqamətdə fəaliyyətlərini tənzimləməlidirlər. Onlar özlərinin maliyyə risklərini rəşional idarə etməli, eyni zamanda da yaşıl iqtisadiyyat sahələrinin maliyyələşdirilməsinə dəstək olmalıdırlar. Maliyyə təşkilatları iqlim dəyişmələrinin təsirindən qorunması ilə bağlı tənzimləyici orqanların qlobal maliyyə dayanıqlılığına uyğunlaşma ilə bağlı təzyiqlərinin də artması çevik tədbirlərin görülməsini şərtləndirir. Xüsusən də bank strukturunu tənzimləyən orqan iqlim risklərinin idarə olunması ilə bağlı yeni qaydalar və mexanizmlər müəyyən edir ki, burada da əsas məqsədlərdən biri stress testlərə davamlılığının artırılmasıdır. Hətta bir çox investor müştərilərinin dəyişən tələbləri qarşısında ətraf mühit dəyişməsi, davamlılıq və idarəetmə kimi amillərdən çıxış edərək investisiya qərarlarını yaşıl iqtisadiyyat sahəsində fəaliyyət göstərən müəssisələrin maliyyələşdirilməsi istiqamətinə yönəltdiyi müşahidə olunur [7].

Yaranan ekoloji risklərin idarə edilməsi sistemli yanaşma təcrübəsinin tətbiqini tələb edir. İqlim dəyişikliyinə ekosistemdə yaratdığı prob-

lemlər tədarük zəncirinin pozulmasına səbəb olmaqla xərclərin artmasına səbəb ola bilər. İqtisadi sistem və sosial rifah təbiətdən daha çox asılı məsələyə çevrilmə prosesində olduğu müşahidə olunmağa başlanmışdır. Qlobal iqtisadi dəyərin yarından çoxu, təxminən 58 trln. ABŞ dollarında olan həcmi təbiət sistemindən asılıdır. Dünya İqtisadi Forumlarında bu məsələ 2020-ci ildən başlayaraq daha intensiv müzakirə obyektinə kimi çıxış edir və təbiət hadisələrinin iqtisadi həyata müdaxiləsi proseslərinin artdığı qeyd olunur. Həmçinin belə bir şəraitdə uğursuz fəaliyyətin təşkili maddi risklərin əhəmiyyətli artımı ilə nəticələnə bilər. Qısaca desək, növbəti onillik dövrə biomüxtəlifliyin itirilməsi və ekosistemdə baş verən dəyişiklik bundan sonra global səviyyədə üzləşilən əsas potensial risklər kimi təsnifləşdirilir. Təbiət proseslərindən yaranan itginin yüksəlməsi biznes fəaliyyətinin dayanıqlığına, investor və kreditörün fəaliyyəti və bütövlükdə global iqtisadiyyat üçün bir təhlükədir. Biomüxtəlifliyin və ekosistemin qorunması ilə bağlı global səviyyədə birgə tədbirlər həyata keçirilməzsə növbəti onilliyin sonuna global ÜDM həcmi 33 trln. ABŞ dolları həcmində itgiyə məruz qala bilər[8].

İqlim dəyişikliyi ilə mübarizə tədbirlərinə dəstək verən əsas global tədbirlərdən biri də Paris Sazişini qeyd etmək olar. Dünyanın 190-dan çox ölkəsi bu sazişə qoşulub ki, əsas məqsəd də global istiləşmənin 1.5°C qədər məhdudlaşdırılmasıdır. Həmçinin də ölkələr atmosfərə buraxılan tullantıların həcmi ciddi azaldılması ilə bağlı öhdəliklər götürüblər. İlk hesablamalar onu göstərir ki, istixana qazı emissiyasının həcmi azaldılması ilə bağlı tədbirlər 2050-ci ilə qədər davam etdirilməlidir. Ölkəmiz 2016-cı ildə Paris Sazişinə qoşulub və global iqlim dəyişmələri ilə bağlı öhdəliklər götürmüşdür. Belə ki, ölkəmiz 2030-cu ilədək qaz emissiyasının həcmi 35%-dək azaltmaq öhdəliyini qəbul etmişdir. İnkişaf etmiş ölkələrin mərkəzi bankları iqlim dəyişmələri ilə bağlı yaranan riskləri makroprudensial alətlər vasitəsilə tənzimləmə barədə yeni çərçivə hədləri hazırlamaqla layihələrə başlaması məsələnin maliyyə sektoruna təsiri gözləntisinin böyük olduğundan xəbər verir. Burada kapitalla nisbət göstəricisi karbon tutumlu şirkətlərin portfəldə təsir payı nəzərə alın-

maqla əlavə kapitallaşma və həmin müəssisələrin kreditləşməsində məhdudiyyətlərin tətbiqi kimi tədbirlər görülür. Bazel Komitəsinin iclaslarında iqlim risklərinin nəzərə alınması və Basel standartlarına əlavə olunması ilə bağlı tövsiyələr geniş yer almaqdadır. Bu risklərin qarşısının alınması yolu kimi kapital tələblərinin yüksəldilməsi çağırışları yer alır ki, bu da yaranan risklərin qarşısının alınmasında vacib tədbir kimi qiymətləndirilir. İqlim dəyişmələrinin səbəb olduğu yeni iqtisadi reallıq müvafiq olaraq detallı yol xəritəsinin hazırlanmasını tələb edir.

Yol xəritəsində aşağıda qeyd olunan əsas tədbirlərin yer alması risklərin tənzimlənməsinin vacib istiqaməti kimi çıxış edir:

- Makroiqtisadi proqnozların qurulması
- Makroiqtisadi modellərin qurulması və ssenari təhlilləri
- İqlim dəyişmələrinin yaratdığı risklərin təhlili üçün statistik data formalaşması
- Neytrallıq və səmərəlilik anlayışının monetar siyasətdə nəzərə alınması
- Girov qəbulu və aktivlərin alışımda uyğunluq kriteriyalarının müəyyən olunması
- Balans vəziyyətinə təsiri ilə bağlı stress testlərin keçirilməsi
- Kredit reytinginə təsiri aspektlərinin müəyyən olunması

Nəticə

İqlim dəyişmələri qiymətlərin sabitliyinə təsir edici risk olduğundan Mərkəzi Bank hesabatlarında maliyyə sektorunun dayanıqlığı ilə bağlı qiymətləndirmə hesabatına daxil edilməsinin zəruri olduğu müəyyən olundu. Qiymətləndirmə hesabatına əsasən zəif tərəflərin təsiri ilə yaranan şoklar və onların azaldılması ilə bağlı ssenarilərə uyğun həll yollarının müəyyən edilməsinə ehtiyac vardır.

İqlim dəyişikliyi ilə mübarizə tədbirləri monetar siyasətin məqsədləri üzrə hədəflərin icrasına təsir etməklə inflyasiya təzyiqlərinin yüksəlməsinə səbəb ola bilər. Quraqlıq, fiziki risklər, ekstremal iqlim dəyişmələri məhsuldarlığa təsir etməklə ÜDM səviyyəsinin azalması və tədarük təhlükəsizliyinin alternativ seçimlərinin müəyyən edilməsinə zəruriləşirə bilər. Karbon emissiyasının azaldılması ilə bağlı təd-

birlərin sürətləndirilməsi üçün iri həcmli maliyyə vəsaitlərinin tələb olunması zərurəti ilə yanaşı yaşıl iqtisadiyyat sahəsinə investisiya qoyulmasına təvikiədi mexanizmlərin olması dövrün vacib çağırışı kimi qiymətləndirilir. Makroiqtisadi şəraitdə iqlim dəyişmələrinin təsirinin hesablanması ilə yanaşı maliyyə təşkilatlarında stress testlərin nəticələrinə əsasən dayanıqlılıq göstəricilərinin yüksəldilməsi və şoklara davamlılıq göstəricilərinin inkişaf etdirilməsinin zəruri olduğu müəyyən olundu.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Beckmann, J. Climate Change and Monetary Policy in the Euro Area / J. Beckmann, K. Gern, N.Jannsen, - Monetary Dialogue Papers, - November 2023. -p.31.
2. Carney, M. Breaking the tragedy of the horizon-climate change and financial stability /M. Carney, - Speech given at Lloyd's of London, -29 September 2015. - p.12
3. McInerney, N. The Macroeconomic Implications of Climate Change for Central Banks /

N. McInerney, - Central Bank of Ireland Quarterly Bulletin, -January 2022. -p.45

4. Kotz, M. The impact of global warming on inflation; averages, seasonality and extremes / M.Kotz, F. Kuik, E. Lis, C. Nickel. – German: Working paper series, No 2821, - 2023. -p.50.

5. Apel, M. How does the climate transition affect inflation? / M.Apel, - Sveriges Riksbank, -Economic commentaries, -13 April 2022

6. “Climate-related risk drivers and their transmission channels”, BCBS Discussion Paper No. 517. Basel Committee on Banking Supervision.

7. Eceiza, J. Banking imperatives for managing climate risk / J. Eceiza, D. Hartl, S. Viscardi, - 1 June 2020. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/risk-and-resilience/our-insights/banking-imperatives-for-managing-climate-risk#/>

8. How financial institutions can assess environmental risk / -18 January 2024. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2024/01/unep-fi-risk-centre-finance-sector-environmental-risk/>

Заур Иса оглы АГАКИШИЕВ

Азербайджанский Государственный Экономический Университет, докторант
E-mail: zaurr1978@mail.ru

ВЛИЯНИЕ ИЗМЕНЕНИЯ КЛИМАТА НА СТАБИЛЬНОСТЬ ЦЕН И МЕРЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ

Резюме

Определение причин глобального изменения климата, возможностей влияния на стабильность цен и аспектов его влияния на денежно-кредитное регулирование отличается своей актуальностью в современных экономических условиях. В исследовательской работе были проанализированы научные исследования, проведенные зарубежными исследователями, периодические публикации и подробно проанализированы возможные направления влияния на денежно-кредитные условия. С учетом возможного влияния глобального изменения климата на уровень цен определены пути развития декарбонизированных секторов экономики и повышения уровня устойчивости финансовых организаций к шокам в целях снижения этого воздействия.

Ключевые слова: зеленая экономика, риск финансовой стабильности, стресс-тест, механизмы стимулирования, физический риск.

Zaur Isa AGAKİSHİYEV

Azerbaijan State Economic University, doctorate

E-mail: zaurr1978@mail.ru

IMPACTS OF CLIMATE CHANGE ON PRICE STABILITY AND REGULATORY MEASURES

Abstract

Determining the causes of global climate change, the possibilities of influencing price stability and the aspects of its impact on monetary regulation is distinguished by its relevance in the current economic conditions. In research work, scientific research by foreign researchers, periodical publications reviewed and possible directions of influence on monetary conditions were analyzed in detail. Taking into account the possible impact of global climate change on price level, in order to reduce this impact the ways of developing decarbonized economic sectors and increasing the level of resilience of financial organizations to shocks have been determined.

Key words: green economy, financial stability risk, stress test, incentive mechanisms, physical risk.

Daxil olub: 13.11.2023